

Aftermath of Churban:

Grief, Guidance, and Growth

Tisha B'Av Webcast 8.14.16
Rabbi Dr. Tzvi Hersh Weinreb
Supplemental Materials

Study became a true adventure for me. My first teacher...pointed to the twenty-two holy letters of the Hebrew alphabet and said, "Here, children, are the beginning and the end of all things. Thousands upon thousands of works have been written and will be written with these letters. Look at them and study them with love, for they will be your links to life..." When I read the first word aloud – Breshit, 'in the beginning'...

I felt transported into an enchanted universe.

-Elie Wiesel, Memoirs

*This program is dedicated by
Richard and Debra Parkoff
in memory of Richard's parents,
Avraham ben Yitzchak Hakohen, a"h
and Rochel Bluma bat Yehoshua, a"h*

In order to best follow the presentation, I recommend that participants obtain the *Koren Mesorat HaRav Kinot*, published jointly by Koren Publishers Jerusalem and OU Press. We will be using its text, which has my translation and Rav Soloveitchik's commentary. We will not be referring regularly to page numbers in other editions, but a key to the pagination of other editions is available in this booklet.

I will be delivering commentary on the *kinot* recited. Sometimes that commentary will be on the text of the *kinot*. More often, though, I will use the text as a springboard for discussion of a wide variety of subjects related to Tisha B'Av. No more than ten or twelve *kinot* will be recited in total. The recitation of the actual *kinot* this year will be done by Rabbi Neil Winkler, formerly of the Young Israel of Fort Lee, N.J., who now resides in Israel. I appreciate Rabbi Winkler's assistance, which will facilitate and enhance the entire presentation.

קינת ליום ט, באב

<u>ירושלים</u>	<u>ART SCROLL</u>	<u>ZEIGELHEIM</u>	<u>ROSENFELD</u>	<u>H&M</u>	
49	158	17	93	16	1 (איכה אצת באפך)
50	162	18	94	17	2 (אאדה עד חוג השמים)
51	166	18	96	17	3 (איכה תפארתי)
54	174	20	99	19	4 (איכה ישה)
56	182	22	102	21	5 (איכה אלי)
57	188	23	104	22	6 (אהלי אשר תאבת)
59	192	23	109	22	7 (אי כה אמר)
68	228	29	111	28	8 (זכור אשר עשה צר בפנים)
69	234	29	120	28	9 (אם תאכלנה נשים פרים)
72	242	31	123	30	10 (לך די" הצדקה)
74	250	32	125	31	11 (אזי הלבטן אזירי התורה)
76	256	34	127	33	12 (החרישו ממני ואדברה)
78	262	35	129	34	13 (ואת נוי חטאת השמימה)
81	272	37	132	36	14 (מי יתן ראשי מים)
83	280	39	135	38	15 (אז בהלך ירמיהו)
84	284	40	136	39	16 (אז במלאת ספק יפה)
91	306	44	144	43	17 (אש תוקד בקרבי)
92	312	45	146	44	18 (אצבעותי שפלו)
94	316	47	148	46	19 (אבל אשרר)
96	320	48	150	47	20 (יום אכפי הכבדתי)
96	322	49	151	48	21 (שכרתי ולא מיין)
97	326	49	152	48	22 (ציון הלא תשאלי)
99	332	51	154	50	23 (ציון קחי כל צרי גלעד)
100	338	52	155	51	24 (ציון עטרת צבי)
105	358	56	161	55	25 (שעלי שרופה באש)
---	384	---	---	--	26 (קינה על חורבן האחרון)
111	392	61	176	61	27 (אלי ציון ועריה)

Program Outline

I. Introduction

Tisha B'Av: A Timeless Tragedy

II. קינות

a) *Traditional* קינות (will not necessarily be recited in sequence)

1. זכור הי מה היה לנו (ליל תשעה באב (#1))
2. איכה אצת באפך, לאבד ביד אדומים אמוניך (#7)
3. אאדה עד חוג שמים (#8)
4. אהלי אשר תאבת עד לא בראשית, עם כסא כבוד לצרפו (#12)
5. זכור את אשר עשה צר בפנים (#16)
6. אם תאכלנה נשים פרים, עללי טפחים (#17)
7. לך הי הצדקה, באותות אשר הפלאת, מאז ועד עתה (#19)
8. הטא אלי אזנך, לתפלצת מנאצת, מי לי בשמים (#20)
9. ארזי הלבנון, אדירי התורה (#21)
10. אמרתי שעו מני, בבכי אמרר (#29)
11. ציון, הלא תשאלי לשלום אסיריך (#36)
12. אלי ציון ועריה (recited in unison) (#45)
13. אלי, אלי, נפשי, בכי (#49)

b) *Supplemental Readings*

1. קה אנה אמצערך (Rabbi Judah Halevi)
2. קינה משוד עניים (Kinah on the Black Death)
3. קינה על גירוש ספרד (שמד קשתילה) (Kinah on the Expulsion From Spain, 1492)
4. מי שברך לתוספות יום טוב (מגילת איבה)
5. Women's Words On the Holocaust
 - Excerpt from מדין לרחמים by Malka Shapiro,
 - Poetry by Zelda

III. Remembering...

a) *Eulogies*

1. Elie Wiesel: The Supreme Storyteller
2. Dr. Irving Moskowitz: The Moses Montefiore of Our Generation
3. Rabbi Yehuda Cooperman: A Teacher and His Lessons
4. Rabbi Yosef Weiss: A Model of Modesty
5. Rabbi Hillel Klavan: Majesty and Modesty
6. Rabbi Yisroel Belsky: The Person and the Posek
7. Rabbi Maurice Lamm: Ba'al Yesurim, Master of Suffering
8. Yaakov Schwebel: A Faithful Friend

b) *Victims of Terror*

1. Victims from Rosh Hashanah 5776-present
2. Rabbi Eitam and Naama Henkin
3. Daphna Meir
4. Hallel Yaffa Ariel
5. Eliyahu Asheri

IV. Excurses

1. The Lessons of the Alef Bet
2. The Warsaw Ghetto
3. Choose Life
4. The Torah Aflame
5. The Holy Stones of Our Generation
6. Directions for Guidance and Growth
7. The Face of Evil
8. שהכל נהיה בדברו

V. דברי נחמה

יה, אנה אמצאך ?

יה, אנה אמצאך ? מקומך געלה וגעלם!
ואנה לא אמצאך ? כבודך מלא עולם!

הנמצא בקרבים, אפסי ארץ הקים.
המשגב לקרובים, המבטח לרחוקים.
אמה יושב פרוכים, אמה שוכן שקקים.
תתהלל בצבאך – ואת על ראש מהללם.
גלגל לא ישאך – אף כי חדרי אולם!

ובהנשאך עליהם על פס נשא נרם,
אמה קרוב אליהם מרוחם ומבשרם.
פיהם יעיד בהם, כי אין בלתיך יצרים.
מי זה לא ייראך – ועל מלכותך עלם ?
או מי לא יקראך – ואתה נותן אכלם ?

ברשתי קרבתיך, בקל לבי קראתיך,
ובצאתי לקראתיך – לקראתי מצאתיך,
ובפלאי גבורתך בקדש חזיתיך.
מי יאמר לא ראך ? הן שמים וחילים
יצידו מוראך בלי נשקע קולם!

האמנם כי ישב אלהים את האדם ?
ומה יחשב כל חושב, אשר בעפר יסודם –
ואתה, קדוש, יושב תהלותם וכבודם!
חיות ידו פלאך, העומדות ברום עולם.
על ראשיהם כסאך – ואתה נושא כלם!

קינה על שמד קשתילה

מה זאת עשה אלהים לנו
הן גנענו כלנו אבדנו

מיום ברא אלהים אדם
שמד גדול בנה לא קדם
על היהודים לאבדם
איה הצור מאז גאלנו] מה זאת...

איה קהילות קשתילהך
וארגון עם שזליה
אשר הפיל אותם זה
לפני צר אשר פילנו] מה זאת...

יחלנו מושיע וגואל
שבת לברך את ישראל
והפדו מ[חנה] ישראל
וממושבותינו הגלנו] מה זאת...

רוב קהילות הקדושות
לשיבות ובתי מדרשות
היו לאויבינו קדושות
ושדי מאד הבהילנו] מה זאת...

הלכנו למלכות פורטוגאל
נדדנו ממעגל למעגל
גם שם עלינו נתגלגל
מי יתן עוד נמתנו] מה זאת...

יצאו אחינו גרושים
בחורים זקנים וישישים
וגזרו גזרות קשים
עד אשר מאד הדימנו] מה...

נבהלנו מרוב שפלות
כל היום רבות ור[עולות]
ורוב חרדות וזנועות
ומרורות שבענו] מה...

נרחיבו פיהם עלינו
ולקחו מחמד עינינו
ובתי כניסיות וספרינו
ובנים אשר טפחנו] מה זאת...

אנא אל שוכן מרומים]
שלח נחמה להלומים
קבץ נדחים בעמים
ונפלאות עשה עמנו] מה...

משורר שניים אנקת אבינו,

אנחת תרב הרוגים נחונים בגד עוננו,
ידי תרב העם במר בני עוננו –

רפסום ורפסום העם המבדעים אותי על פני
אחתי סלע שפכו דם קהלות המוני –
השל אלה תתאפק יי.

אדם מקדם ומאחור עם ברתים
כלעוני הממוני במחשבות ובאיתים;
וגל ועמון ועמלק פולם משהיתים,
דרך אביונים בשו, שמה פתים נחיתים
הרגי תרב דגים לדרוש אל הכותיותם.
שצעוני עצמוני, מלאו פרסם מעדני –
השל אלה תתאפק יי.

נתי בשמא בקנו אנשי תשועים
זכורים בלומים, נקערים רוח עושים,
בכואים באימת לבאים
ואין יוצא חוק לקלבים,
סוף ונשים מרפשים פתח קעפי הסלעים,
גמרים נקפים מתגרת ודוני –
השל אלה תתאפק יי.

גריבו גשו דשו סכו איתותם אותות,
פידועים ופיוקו רפעים ונחיותות,
לעני לוברים מרשים לבגלי פוננו שחיתות
סמיראם נהרפתי גנחלי הפתות.
איב גמבר במרום הר וקבע לו תלוצי –
השל אלה תתאפק יי.

גבסה בקרים כלנו ונהגה פיונים,
סלונו סירים סבוכים סרכים וסלונים;
גדה קניני קדם למה מסגיר בגד ארונים,
פרץ חיות באריות תפנים תנדונים,
זה מכה וזה מורה מול עורף ומלפני –
השל אלה תתאפק יי.

צר ומצוק מצאנו וקבל זאת נקדה,
קראנוך קנינוך אוינוך בלב דנה,
רצה פרט עם ממורט והגיון לך נאנה;
שעה והושע עם כף נושע, ישועות ועלב צנה,
תבטמנו תבטמנו תשימנו בגן דנה,
בנאךך שימה דמעות שיני –
השל אלה תתאפק יי.

וז"ל סליחות הנ"ל: **ייסד גאונינו יצ"ו הנ"ל מי שברך כו'**
שיאמרהו החזן מידי שבת בשבת בקול רם, ראיתי כי טוב להדפיסו גם כאן
 לזכות בו גם שאר קהלות קדושות, ואין ספק שרבים יהיו נמנעים מלעבור עוד
 לעשות האיסור הגדול הזה, ואקבל בזה שכר המזכה את הרבים כו' עכ"ל, וזה
 נוסחו:

מי שברך אבותינו אברהם יצחק ויעקב משה ואהרן דוד ושלמה
הוא יברך השומר פיו ולשונו מלהפסיק בשום דיבור
מן ברוך שאמר עד גמר התפלה ובשעת קריאת ספר תורה שבציבור
אפילו בדברי תורה ואיזה דיבור וכ"ש בשיחת חולין וסיפורי שמועות
ויחולו עליו כל הברכות הכתובות בתורת משה רבינו עליו השלום ובכל
הנבואות

יראה זרע כשר חיים וקיימים
ויזכה לשני שולחנות שבשני עולמים
שהם העולם הזה שעליו נאמר והנה טוב
והעולם הבא שהוא יו"ם שכלו ארוך גם טו"ב
ונאמר אמן.

נוסח הימי שבירך' מסידור נפוץ [יתפלת כל פה', הוצאת אשכול]:

מי שברך אבותינו אברהם יצחק ויעקב משה ואהרן דוד ושלמה
הוא יברך את כל מי ששומר פיו ולשונו שלא לדבר בעת התפלה
הקדוש ברוך הוא ישמרהו מכל צרה וצוקה ומכל נגע ומחלה
ויחולו עליו כל הברכות הכתובות בספר תורת משה רבינו ובכל הנביאים
והכתובים,
ויזכה לראות בנים חיים וקיימים ויגדלם לתורה ולחופה ולמעשים טובים,
ויעבוד את ד' אלוקיניו תמיד באמת ובתמים
ונאמר אמן.

ורמז רבינו את שמו בשורה קודם האחרונה.

Like our father Abraham
 who counted stars at night,
 who called out to his Creator
 from the furnace,
 who bound his son
 on the altar—
 so was my grandfather.
 The same perfect faith
 in the midst of the flames,
 the same dewy gaze
 and soft-curling beard.
 Outside, it snowed;
 outside, they roared:
 "There is no justice,
 no judge."
 And in the shambles of his room,
 cherubs sang
 of the Heavenly Jerusalem.

כְּאַבְרָהָם אָבִינוּ
 שְׁבִלִילָה סֶפֶר מַזְלוֹת,
 שֶׁקָּרָא אֶל בּוֹרְאוֹ
 מִתּוֹךְ הַכְּבֹּשׁוֹ,
 שֶׁאֵת בְּנוֹ עָקַד –
 הָיָה סָבִי.
 אוֹתָהּ אֱמוּנָה שְׁלֵמָה
 בְּתוֹךְ הַשְּׁלֵהֶבֶת,
 וְאוֹתוֹ מִבֶּט טָלוֹל
 וְזָקוֹן רִדְגָלִים.
 בְּחוּץ יָרַד הַשֶּׁלֶג,
 בְּחוּץ שָׁאָגוּ:
 אֵין דִּין וְאֵין דִּין.
 וּבְחֻדְרוֹ הַסְּדוּקָה, הַמְּנַפֵּץ
 שָׁרוּ כְרוּבִים
 עַל יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה.

דמויות מקרבנות השואה

וסודות עתיקים מאותיות קדושות ומצלילי לימוד תורה, כאילו מאירה את המסילה בכל לבטי החיים העוברים עלינו בתקופת חבלי המשיח. לעתים בליל שבת עם שירת התפילה כאילו שרויה אנוכי באותו קיטון של הצדקת אשת המגיד, ששימש עורת נשים, אותו חדר נתון היה בין בית המדרש לבין חדרו המקודש של המגיד, בו נתגבבו פתקאות ואנחות דורות של יהודים דוויי נפש. והוא עמד בהקשבה ובהרהורי תפילה יובלות בשנים, כאילו היכה לביאת הגואל במהרה בימינו.

דומה, שרויה אנוכי בין אחיותי חנה גולדה'לה הי"ד והרבנית מפיאסצנה רחל חיה מרים ז"ל, אשת דודי רבי קלמישל זצ"ל, שהוא וגם בניהם היקרים היו קרבן עולה בשואה הנאצית. עומדת אנוכי על יד הסבתא הרבנית שרה דבורה'לה ז"ל, השרויה באנחות תפילה לביאת הגואל צדק ולתחיית המתים ועל יד אמי הצדקת ברכה'לה זצ"ל בצקון לחשה הטהור. באותה שעה מתרגש הלב עם צלילי התפילה והזמרה החודרים מעורת הגברים לאותו קיטון עתיק, המלא נשים יראות שמים, בנות טובים וגבאיות. ביניהן גם אשתו ובנותיו הצנועות והחסידות של הבעל תפילה ר' מלך, גם אחיותיו רבקה'לה, שרה'לה גרונה, אשת השו"ב ישר ההליכות ר' מרדכי נטע ע"ה הי"ד ואמם רוחמה ע"ה, החכמניות גבוהות הקומה, שראיתן בילדותי בעיני דמיוני כבנות צלפחד במדבר, בעוז נפשן ובדיבורן החריף. לפעמים עוטפת אותי התחושה כאילו לכודה אני באותה שרשרת שאינה מנותקת. אם היא קיימת במציאות או רק בהרהורי דמיון, הריהי מכאיבה וגם מנחמת לפעמים.

ג

גם במוצאי שבתות היה ר' מלך מראשי המנגנים בזמירות בשעת סעודת, "מלוה מלכה". אותן זמירות, שבלילות הקיץ הקצרים נשמעו עד לבקיעת השחר, נתנו בטחון בלב לגאולה קרובה. באותה שעה גם בני נכר שלבם רע וזממו לפרוע ביהודים, גרתעו ממחשבתם הרעה בצאתם לעבודה בשדה או בבית הרשתם, בשמעם את המנגינות היוצאות מבית הרבי המגיד, שחרדת הרוממות כלפיו היתה קיימת מלפני דורות הרבה, מאבות אבותיהם, נהפך לבם לטובה.

Remembering...

Eliyahu Asheri, 18
Died: June 25, 2006

Victims of Terror 5776

Alexander Levlovich
[Eitam Henkin](#)
[Naama Henkin](#)
 Aharon Banita-Bennett
 Nehemia Lavi
 Chaim Haviv
 Alon Govberg
 Yeshayahu Krishevsky
 Omri Levy
 Habtom Weldemicheal Zerhom
 Avraham Asher Hasno
 Rabbi Haim (Howie) Rothman
 Richard Lakin
 Benjamin Yakubovich
 Netanel Litman
 Ya'akov Litman
 Reuven Aviram
 Aharon Yesayev
 Yaakov Don
 Ezra Schwartz
 Shadi Arafa
 Hadar Buchris
 Ziv Mizrahi
 Ofer Ben Ari
 Reuven (Eduardo) Birmajer

Victims of Terror

Sept 13, 2015	Gennady Kaufman	Dec 30, 2015
Oct 1, 2015	Alon Bakal	Jan 1, 2016
Oct 1, 2015	Shimon (Shimi) Ruimi	Jan 1, 2016
Oct 3, 2015	Amin Shaaban	Jan 1, 2016
Oct 3, 2015	Dafna Meir	Jan 17, 2016
Oct 13, 2015	Shlomit Krigman	Jan 25, 2016
Oct 13, 2015	Hadar Cohen	Feb 3, 2016
Oct 13, 2015	Tuvia Yanai Weissman	Feb 18, 2016
Oct 13, 2015	Eliav Gelman	Feb 24, 2016
Oct 18, 2015	Taylor Force	Mar 8, 2016
Oct 18, 2015	Simha Dimri*	Mar 19, 2016
Oct 20, 2015	Avraham Goldman*	Mar 19, 2016
Oct 24, 2015	Yonatan Suher*	Mar 19, 2016
Oct 27, 2015	Ido Ben Ari	Jun 8, 2016
Nov 8, 2015	Ilana Navaa	Jun 8, 2016
Nov 13, 2015	Michael Feige	Jun 8, 2016
Nov 13, 2015	Mila Mishayev	Jun 8, 2016
Nov 19, 2015	Hallel Yaffa Ariel	Jun 30, 2016
Nov 19, 2015	Michael "Miki" Mark	Jul 1, 2016

*Killed abroad, in terror attacks which also targeted Israelis.

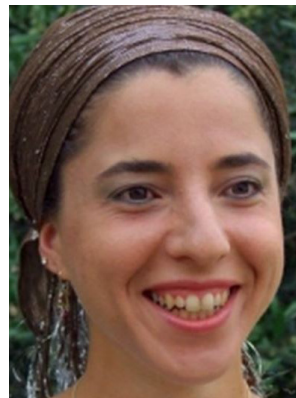
<http://mfa.gov.il/MFA/ForeignPolicy/Terrorism/Victims/Pages/In%20Memory%20of%20the%20Victims%20of%20Palestinian%20Violence%20a.aspx>

Eitam Henkin, 31
Died: October 1, 2015

Naama Henkin, 30
Died: October 1, 2015

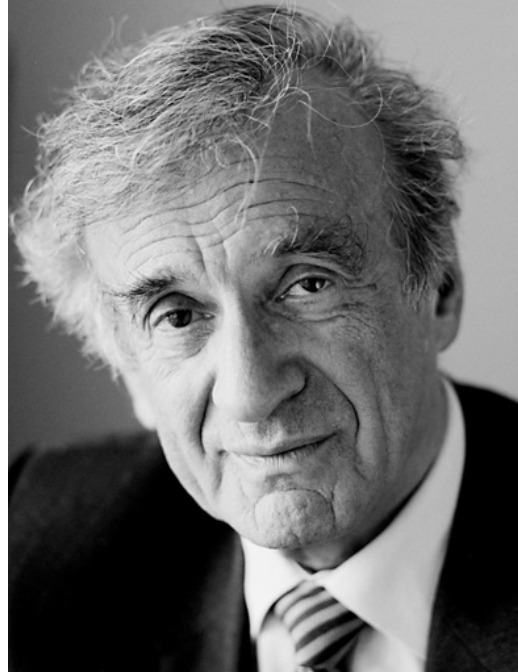

Dafna Meir, 38
Died: January 17, 2016

Hallel Yaffa Ariel, 13
Died: June 30, 2016

Elie Wiesel

Elie Wiesel was born in 1928 in Sighet, Transylvania, which is now part of Romania. He was fifteen years old when he and his family were deported by the Nazis to Auschwitz. His mother and younger sister perished, his two older sisters survived. Elie and his father were later transported to Buchenwald, where his father died shortly before the camp was liberated in April 1945.

After the war, Elie Wiesel studied in Paris and later became a journalist. During an interview with the distinguished French writer, Francois Mauriac, he was persuaded to write about his experiences in the death camps. The result was his internationally acclaimed memoir, *Night (La Nuit)*, which has since been translated into more than thirty languages.

In 1978, President Jimmy Carter appointed Elie Wiesel as Chairman of the President's Commission on the Holocaust. In 1980, he became the Founding Chairman of the United States Holocaust Memorial Council. He is President of The Elie Wiesel Foundation for Humanity, an organization he and his wife created to fight indifference, intolerance and injustice. Elie Wiesel has received more than 100 honorary degrees from institutions of higher learning.

A devoted supporter of Israel, Elie Wiesel has also defended the cause of Soviet Jews, Nicaragua's Miskito Indians, Argentina's Desaparecidos, Cambodian refugees, the Kurds, victims of famine and genocide in Africa, of apartheid in South Africa, and victims of war in the former Yugoslavia. For more than fifteen years, Elie and his wife Marion have been especially devoted to the cause of Ethiopian-born Israeli youth through the Foundation's Beit Tzipora Centers for Study and Enrichment.

Teaching has always been central to Elie Wiesel's work. Since 1976, he has been the Andrew W. Mellon Professor in the Humanities at Boston University, where he also holds the title of University Professor. He is a member of the Faculty in the Department of Religion as well as the Department of Philosophy. Previously, he served as Distinguished Professor of Judaic Studies at the City University of New York (1972-76) and the first Henry Luce Visiting Scholar in Humanities and Social Thought at Yale University (1982-83).

Elie Wiesel is the author of more than sixty books of fiction and non-fiction, including *A Beggar in Jerusalem* (Prix Médicis winner), *The Testament* (Prix Livre Inter winner), *The Fifth Son* (winner of the Grand Prize in Literature from the City of Paris), two volumes of his memoirs, *All Rivers Run to the Sea* and *And the Sea is Never Full*, and most recently *The Sonderberg Case*.

For his literary and human rights activities, he has received numerous awards including the Presidential Medal of Freedom, the U.S. Congressional Gold Medal, the National Humanities Medal, the Medal of Liberty, and the rank of Grand-Croix in the French Legion of Honor. In 1986, Elie Wiesel won the Nobel Prize for Peace, and soon after, Marion and Elie Wiesel established The Elie Wiesel Foundation for Humanity.

Elie Wiesel died on July 2, 2016 in Manhattan.

<http://www.eliewiesel.org/eliewiesel.aspx>

Remembering...

Rabbi Yehuda Cooperman
Died: January 4, 2016

Yankel Schwebel
Died: January 24, 2016

Rabbi Yisroel Belsky
Died: January 28, 2016

Rabbi Yosef Weiss
Died: March 14, 2016

Dr. Irving Moslowitz
Died: June 16, 2016

Maurice Lamm
Died: June 29, 2016

Rabbi Hillel Klavan
Died: March 14, 2016

Bibliography

אייבשיץ, אלחנן. *הבית השני בתפארתו*.
אייזנר, הרב גד. *מורשת גד על חמשה חומשי תורה*.
באומל, יהודית. *קול בכיות: השואה והתפלה*.
בעל ה"יתוספות יום טוב". *מגילת איבה*.
ברוידא, הרב שמחה זיסל. *שם דרך, חומש במדבר*.
ברנפלד, שמעון. *ספר הדמעות, ספר שני*.
המעין. כתב עת היוצא לאור תשרי תשי"ע, טבת תשע"ו, ניסן תשע"ו ע"י ישיבת שעלבים.
וולדשיין, יצחק. *תורת יצחק* (בסוף הספר: קונטרס תולדות יצחק).
זוין, הרב שלמה יוסף. *מועדים בהלכה "הצומות" ו"נחמו"*.
נבנצל, הרב אביגדור. *ירושלים במועדיה: בין המצרים*.
סרנא, הרב יחזקאל. *דליות יחזקאל, כרך ג*.
פינקוס, הרב שמשון. *גלות ונחמה*.
קופרמן, הרב יהודה. *בא לכלל כעס, בא לכלל טעות*.
קלמנסון הרב בני. *על מה אבדה הארץ*.
שם עולם. *הרב יצחק ניסנבוים: מנהיג בין עולמות*.
שפירא, מלכה. *מדין לרחמים*.

Benedictow, Ole J. *Black Death 1346-1353: The Complete History*.

Chazan, Robert. *In the Year 1096*.

Cohen, Hilda. *Words That Burn Within Me*.

Emanuel, Ezekiel J. "Why I Hope to Die At 75," *The Atlantic Monthly*, September 2014.

Jewish Encyclopedia. "The Black Death."

Kanofsky, Joe. "Waken My Ear To Understand," in Zank, Michael and Hoppe, Leanne (Eds.) *Take a Teacher, Make a Friend*.

Kaplan, Chaim. *Scroll of Agony*.

Laughlin, Estelle Glaser. *Transcending Darkness*.

Ringelblum, Emmanuel. *Notes From the Warsaw Ghetto*.

Rymkiewicz, Jaroslaw. *The Final Station: Umschlagplatz*.

Schwartz, Rabbi Yom Tov. *Eyes To See*.

Seidman, Dr. Hillel. *The Warsaw Ghetto Diaries*.

The Koren Mesorat HaRav Kinot.

Wiesel, Elie. *Four Chassidic Masters and Their Struggle Against Melancholy*.

Wiesel, Elie. *Memoirs: All Rivers Run To the Sea*

Wiesel, Elie. *Night*.

Zelda (Schneurson Mishkovsky). *The Spectacular Difference: Selected Poems*.